

Operophtera brumata. — De vleugelstompjes van deze soort zijn zeer kort, maar wel altijd aanwezig, 1,5 tot 2,5 mm lang. De grondkleur ervan kan variëren van witachtig, lichtbruin, donkerbruin, grijs tot diepzwart. Een aantal vrouwtjes met witachtige vleugels heeft een donker dwarsbandje over de voorvleugel als bij *O. fagata*. Bij verse dieren heeft dit bandje een groenachtige kleur. Ook de kleur van lichaam en poten varieert van lichtbruin tot dofzwart.

Agriopis aurantiaria. Vleugels 3 mm breed. Ook bij deze vrouwtjes varieert de grondkleur van vleugels en lichaam erg sterk. Er zijn vrouwtjes met een geelachtig witte grondkleur van de vleugeltjes. Op voor- en achtervleugels bevinden zich dan één of twee donkere middenbandjes. Ook de grondkleur van poten, sprieten en lichaam is bij deze dieren dan zeer lichtbruin. Exemplaren met een donkergrijze grondkleur van het lichaam zijn zeldzaam, slechts twee exemplaren op de meer dan duizend bekeken vrouwtjes. Via donkerbruin (algemeen) kunnen er ook vrouwtjes voorkomen met een zwartachtige grondkleur van lichaam, sprieten en poten. De vleugeltjes zijn dan éénkleurig zwart. Ook deze vorm is echter zeldzaam.

Erannis defoliaria. — Van deze soort zijn de vrouwtjes totaal vleugelloos. De grondkleur van het lichaam varieert van witachtig tot lichtbruin. Hierop staat dan altijd een zwarte stippentekening, die kan variëren van een zeer fijne stippeling tot vrijwel geheel zwart op de bovenzijde van het achterlijf. Poten en sprieten zijn steeds zwart/wit getekend. Een heel extreem gekleurd exemplaar heeft een lichtbruine kop, thorax en achterlijf zonder enige bestippeling, dus een lichaam zoals bij de mannetjes. Maar ook de poten en sprieten zijn eenkleurig en van dezelfde lichtbruine kleur.

Nog een opmerking over de onvleugelde vrouwtjes van de vijfde najaarssoort, *Alsophila aceraria*. Deze is gebonden aan eikenbossen en werd waargenomen in Deelen, Hoenderloo en Speuld. Afwijkingen in kleurvorm bij de vrouwtjes werden niet geconstateerd.

Wat betreft de vrouwtjes van *Chimabacche phryganella* (Hübner) zij opgemerkt dat de variatie in hoofdzaak beperkt blijft tot de grondkleur van de voorvleugels: lichtgrijs, donkergrijs en lichtbruin. De vlekentekening is vrij uniform.

Tenslotte betuig ik mijn dank aan de heren F. van Helsdingen en W. H. Gravestein voor de determinatie van respectievelijk de spinnen en de wants.

LITERATUUR

- Lempke, B. J., 1969. Catalogus der Nederlandse Macrolepidoptera (vijftiende supplement). — *Tijdschr. Ent.* 112: 15-79, pl. 1-8.
- Sarlet, L., 1948. *Les Géométrides à femelles aptères*: 1-150, pl. I-XIX. Private ed. Verviers. Travertin 34, 8084 EH Het Harde.

PUENGELERIA CAPREOLARIA (DENIS & SCHIFFERMÜLLER) (LEP., GEOMETRIDAE). Van deze soort, waarvan het eerste Nederlandse exemplaar op 16.VIII.1978 in Bleyerheide aangetroffen werd (Langohr, 1979, *Ent. Ber., Amst.* 39: 123), ving ik op 2.VIII.1980 een volkomen gaaf exemplaar op de lamp in Geulle. Evenals de vlinder van Bleyerheide en de beide uit België bekende vangsten was ook dit een ♀. Voor een aannemelijke verklaring zie het artikel van Langohr.

F. Cupedo, Processieweg 2, 6243 BB Geulle.